

การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
An Evaluation for Master of Arts Program in Educational
Administration (Revised Edition B.E. 2555)
Mahachulalongkornrajavidyalaya University KhonKaen Campus

สมปอง ชาสิ่งห์แก้ว, พระครูสุโมธานเขตคณารักษ์,
พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส และสุนทร สายคำ
Sompong Chasingkaew, Phrakru Samothankhetakhanrak,
Phra Athikanboonchay Chotivangso and Sunthon Saikham
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khonkaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Sompong.2@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อประเมินและศึกษาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองชิป (CIPP MODEL) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 5 รูป/คน อาจารย์ในหลักสูตร จำนวน 5 รูป/คน นิสิตชั้นปีสุดท้าย จำนวน 32 รูป/คน ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 14 รูป/คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสัมพันธ์สอดคล้องของหลักสูตร สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 ชุด และแบบประเมินสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ นิสิต และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 4 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการประมวลความคิดเห็นและการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 4 (IOC=0.80) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า หลักสูตรมีความสัมพันธ์กับปณิธานวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย มีค่าความสอดคล้องสูงสุดเท่ากับ 5 (IOC= 1.00) รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ของ

หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับโครงสร้างเนื้อหาและรายวิชา สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของคณะ มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 4 (IOC= 0.80) และเนื้อหาของหลักสูตรมีความทันสมัย สัมพันธ์กับความต้องการของประเทศ ก่อให้เกิดประโยชน์เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในและต่างประเทศ มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 3 (IOC= 0.60) ตามลำดับ ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยภาพรวม โครงสร้างหลักสูตร รายวิชาในหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ ความพร้อมของนิสิต และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพรวม กระบวนการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านผลผลิต พบว่า โดยภาพรวม นิสิตมีผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมีอัตลักษณ์บัณฑิต“มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร มีดังนี้ ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรเน้นผลิตมหาบัณฑิตตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พัฒนาผู้บริหารและผู้นำทางการบริหารการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถขั้นสูง เพื่อรองรับทิศทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับสากล ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า เนื้อหาของหลักสูตร ควรกำหนดจำนวนหน่วยกิต ตามมาตรฐานของประเทศและมาตรฐานสากล พัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสืบค้นให้เหมาะสมรวดเร็วเพียงพอให้บริการแก่นิสิต จัดหาแหล่งทุนการศึกษาแก่นิสิต จัดโครงการเสริมประสบการณ์ให้นิสิต ด้านกระบวนการ พบว่า ควรมีกระบวนการบริหารหลักสูตรในรูปแบบของคณะกรรมการโดยเน้นมีส่วนร่วม จัดระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือนิสิต ให้คำปรึกษาวิชาการและวิทยานิพนธ์แก่นิสิต ส่งเสริมให้นิสิต นำเสนอผลงานทางวิชาการทั้งในระดับชาติ ระดับนานาชาติ และเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ จัดโครงการ/ กิจกรรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพอย่างหลากหลาย และส่งเสริมให้อาจารย์มีตำแหน่งทางวิชาการ ด้านผลผลิต พบว่า ควรส่งเสริมพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ทั้งด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความยอมรับจากผู้ใช้บัณฑิต มีภาวะผู้นำ สามารถให้บริการงานวิชาการแก่สังคมได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: การประเมิน; หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

Abstract

The purposes of the study were to evaluate and to study methods to develop and improve Master of Arts Program in Educational Administration, Revised Edition B.E. 2555, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khonkaen Campus. The evaluation format used in this study was CIPP Model. The samples were five administrators, five

lecturers, thirty-two senior students, fourteen employers and the informants were five experts. The research tools used were an evaluation form of curriculum consistency for experts and four evaluation forms for administrators, lecturers, students, graduates and employers. The statistics used to analyze data were Percentage, Average, and Standard Deviation and to analyze qualitative data were feedback codification and descriptive analysis.

The research results were as follows:

1. In terms of context, it was found that the curriculum objectives, in overview, were in a high level that Index of Item-Objective Congruence (IOC) was level 4 (0.80); in considering each item, it revealed that curriculum was found to be related to determination and vision of the university with level 5, the highest score, of IOC (1.00). For inferior levels, they were respectively found that the curriculum objectives were proper to content and subject structure which was also related to the faculty objectives with level 4 of IOC (0.80); the curriculum content was up to date that was consistent to national requirements to benefit when comparing to any other domestic and international universities with level 3 of IOC (0.60). For the import factor, it was found, in overview, curriculum structure, subjects, lecturer qualifications, students' readiness, and supportive learning materials were all in a high level. For the process, it indicated in overview that the process of curriculum administration, learning and teaching management, and assessment were in a high level. And for the production, it was found in overview that learning outcomes of students were in a high level in line with the standard of Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF:HEd, and held the graduate identity that was "Being Faithful and Devotional in Buddhism".

2. The methods to develop and improve the curriculum were as follows: In terms of context, curriculum objectives should be emphasized on producing qualified graduates in line with philosophy and vision, and on developing the administrators and educational leaders in professional ability in order to bear the direction and alteration in the near future in national, region, and international level. For the import factor, curriculum contents should specify the capacity of the credits in line with the national and international standard, develop internet system and information technology to be

as students' needs as well as the scholarship and internship. For the process, the cooperation of committees was needed with the curriculum administration that was to manage the assistance for students including academic terms and thesis works in national and international conference publishing variously as the standard and vocational career, and to support lecturers the academic positions. And for the production, graduate students should be enhanced to be capable of working academically for society in terms of various dimensions: academic, vocational, moral, and acceptable to the employers.

Keywords: Evaluation; Master of Arts Program in Educational Administration

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (Ministry of Education, 1999) มุ่งเน้นให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และสังคม เพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากลหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาทุกระดับ ทำให้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาดังนั้น เพื่อให้หลักสูตรสอดคล้องเป็นไปตามความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศเรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Ministry of Education, 2009) กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษาและเพื่อเป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชา รวมทั้งเพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้าน

ต่างๆ ให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ และต่อมาได้ปรับปรุงและประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 เพื่อรองรับการบริหารจัดการหลักสูตรให้ได้คุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และตามจุดเน้นของแต่ละสาขาวิชา โดยให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐจัดอยู่ในประเภทเฉพาะทางที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนทั่วประเทศ ทุกแห่งใช้หลักสูตรของมหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ หลักสูตรปรับปรุงและจัดทำใหม่ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

จัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2555 จะครบ 5 ปี ในปีการศึกษา 2559 เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้นมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น และคณะกรรมการประเมินหลักสูตร จึงดำเนินการประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 เพื่อศึกษาความเหมาะสม ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน และเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหารจัดการและกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้ดียิ่งขึ้นและเป็นที่ยอมรับของสังคม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPP MODEL) ของ Stufflebeam (Buosonte, 2013) ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้านคือ

ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ประชากร ได้แก่ 1) ผู้บริหาร 5 รูป/คน 2) อาจารย์ในหลักสูตร 5 รูป/คน 3) นิสิตชั้นปีสุดท้าย 32 รูป/คน 4) ผู้ใช้บัณฑิต 14 รูป/คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสัมพันธ์สอดคล้องของหลักสูตรในด้านบริบทสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 ชุด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .904 และแบบประเมินหลักสูตรทั้ง 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Rating Scale) จำนวน 4 ชุด มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .872 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบประเมินและรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการประมวลความคิดเห็นและการพรรณนาวิเคราะห์

4. สรุปผลการวิจัย

1. ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 4 (IOC=0.80) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า หลักสูตรมีความสัมพันธ์กับปณิธาน วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย มีค่าความสอดคล้องสูงสุดเท่ากับ 5 (IOC= 1.00) รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความ

เหมาะสม สอดคล้องกับโครงสร้างเนื้อหาและรายวิชา สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของคณะ มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 4 (IOC= 0.80) และเนื้อหาของหลักสูตรมีความทันสมัย สัมพันธ์กับความต้องการของประเทศ ก่อให้เกิดประโยชน์เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัย ชื่อนำในและต่างประเทศมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 3 (IOC= 0.60) ตามลำดับด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยภาพรวม โครงสร้างหลักสูตร รายวิชาในหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ ความพร้อมของนิสิต และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการพบว่า โดยภาพรวม กระบวนการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านผลผลิต พบว่า โดยภาพรวม นิสิตมีผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมีอัตลักษณ์บัณฑิต “มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร มีดังนี้ ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรเน้นผลิตมหาบัณฑิตตามปรัชญาวิสัยทัศน์ พัฒนาผู้บริหารและผู้นำทางการบริหาร การศึกษาที่มีความรู้ความสามารถขั้นสูง เพื่อรองรับทิศทางและความเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับสากล ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า เนื้อหาของหลักสูตร ควรกำหนดจำนวนหน่วยกิต ตามมาตรฐานของประเทศและมาตรฐานสากล พัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสืบค้นให้เหมาะสมรวดเร็ว เพียงพอให้บริการแก่

นิสิต จัดหาแหล่งทุนการศึกษาแก่นิสิต จัดโครงการเสริมประสบการณ์ให้นิสิต ด้านกระบวนการพบว่า ควรมีกระบวนการบริหารหลักสูตรในรูปแบบของคณะกรรมการโดยเน้นมีส่วนร่วม จัดระบบและกลไกการดูแลช่วยเหลือ นิสิต ให้คำปรึกษาวิชาการและวิทยานิพนธ์แก่นิสิต ส่งเสริมให้นิสิตนำเสนอผลงานทางวิชาการ ทั้งในระดับชาติ ระดับนานาชาติ และเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ จัดโครงการ/กิจกรรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพอย่างหลากหลาย และส่งเสริมให้อาจารย์มีตำแหน่งทางวิชาการ ด้านผลผลิตพบว่า ควรส่งเสริมพัฒนาคุณภาพบัณฑิตทั้งด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความยอมรับจากผู้ใช้บัณฑิต มีภาวะผู้นำ สามารถให้บริการงานวิชาการแก่สังคมได้เป็นอย่างดี

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 4 (IOC=0.80) อาจเนื่องมาจากปรัชญาของหลักสูตร และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2012) ที่กำหนดให้มีการศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาประยุกต์เข้ากับวิชาการของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไป

สอดคล้องกับพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์สถาปนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยขึ้น เพื่อเป็นที่ศึกษาพระไตรปิฎก และวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไป มีการกำหนดหลักสูตรและโครงสร้างของหลักสูตร ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการหลักสูตร และระเบียบว่าด้วยข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างถูกต้องชัดเจน เพื่อรองรับการบริหารจัดการหลักสูตรให้ได้คุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และตามจุดเน้นของแต่ละสาขาวิชา (Ministry of Education, 2015) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน สังคม และประเทศตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 กำหนดให้พัฒนาคุณภาพของหลักสูตรตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือทุกรอบ 5 ปี สอดคล้องกับสมชาย ธีธัญญกุล และวารินทร์ แก้วอุไร (Thanyatanakul and Kaewurai, 2005) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท พบว่า นโยบายที่ทางมหาวิทยาลัยนเรศวรกำหนดไว้ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และนิสิตที่กำลังเริ่มเข้าศึกษา มีความต้องการที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตอยู่ในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยภาพรวมโครงสร้างหลักสูตร รายวิชาในหลักสูตรคุณลักษณะของอาจารย์ ความพร้อมของนิสิต และสิ่งสนับสนุน

การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มอาจารย์เป็นกลุ่มผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง จึงต้องเข้าถึงรายละเอียดต่างๆ ของรายวิชาในหลักสูตร และแปลงหลักสูตรไปสู่กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนรายวิชาในหลักสูตรที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อตรงถึงกลุ่มนิสิต จึงมีค่าเฉลี่ยสูงสุดสอดคล้องกับสมชาย ธีธัญญกุล และวารินทร์ แก้วอุไร ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า นิสิต บัณฑิตและอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสุตาพร ไชยะ (Chaiya, 2010) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ พบว่า โดยรวมและรายด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับสมบุรณ์ บุญฤทธิ์ (Boonyarit, 2004) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2538 สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยตัวป้อน (Input) มีความเหมาะสมในระดับน้อย ทั้งในปัจจัยตัวป้อนด้านอาจารย์ นิสิต และส่วนประกอบอื่นๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอน

3. ด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพรวมกระบวนการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียน

การสอน การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ด้านกระบวนการของหลักสูตรเป็นหน้าที่หลักของอาจารย์ จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจด้านกระบวนการของหลักสูตรเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับณฐมนต์ คมขำ (Komkham, 2006) พบว่า ด้านกระบวนการเรียนการสอนของหลักสูตร ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมระดับมาก สอดคล้องกับภัทรพร อรัณยภา และคณะ (Aranyapha, et al., 2008) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2544) โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) พบว่า ผลการประเมินกระบวนการผลิตเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในระดับมาก สอดคล้องกับปรมัตถ์ปัญญาจารย์ ต้องประสงค์ และคณะ (Tongprasong, et al., 2010) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ประจำปีการศึกษา 2552 พบว่า ด้านกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายของมหาวิทยาลัย โดยวิเคราะห์จากการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล อาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมชาย ธัญญกุล และวาริรัตน์ แก้วอุไร ได้ทำการ

วิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า ด้านกระบวนการ โดยภาพรวม นิสิต และอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมและความเหมาะสมของกระบวนการหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต พบว่า โดยภาพรวม นิสิต มีผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมีอัตลักษณ์บัณฑิต “มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บัณฑิตที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เป็นผลผลิตที่มีคุณภาพด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติดีตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และสามารถให้บริการงานวิชาการแก่สังคมได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับปรัชญาของหลักสูตร และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และสอดคล้องกับปรมัตถ์ปัญญาจารย์ ต้องประสงค์ และคณะ (Tongprasong, et al., 2010) พบว่า ด้านผลลัพธ์ ได้แก่ สมรรถนะของนักศึกษา และการบริหารวิชาการให้กับหน่วยงานภายนอก อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านสมรรถนะของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับภูษณิศานวลสกุล (Nualsakul, et al., 2007) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2535 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) พบว่า ด้านผลผลิต ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่

ประสิทธิภาพของบัณฑิตด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และด้านทักษะในการทำงานไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ยกเว้นด้านเจตคติในการทำงานที่สูงกว่า เกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ด้านบริบทของหลักสูตร ควรมี การทบทวนเพื่อปรับปรุงพัฒนาวัตถุประสงค์และ เนื้อหาโครงสร้างของหลักสูตรให้เหมาะสม มีความ ทันสมัย มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับปรัชญา ของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 ระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตร ความต้องการของประเทศ และพลวัตของโลกที่ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดประโยชน์ เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยชั้นนำทั่วไปทั้งในและต่าง ประเทศ

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ควรมีการ ปรับปรุงพัฒนา ในด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ปรับปรุงพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อการสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต ให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น และเพียงพอ ต่อการเรียนรู้ของนิสิต ปรับปรุงพัฒนา ด้าน โครงสร้างหลักสูตร ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ด้านความพร้อมของนิสิตเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน สังคม และประเทศ

1.3 ด้านกระบวนการ ควรส่งเสริม กระบวนการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียน การสอน และการวัดและประเมินผลในรูปของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นทางการมีส่วนร่วมของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างเป็นทางการ

1.4 ด้านผลผลิต ควรส่งเสริมพัฒนา นิสิตที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรพุทธศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ให้มีคุณภาพด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และด้าน คุณธรรมจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติดีตามหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา และตามอัตลักษณ์ของ มหาวิทยาลัย มีภาวะผู้นำ ศักยภาพความสามารถ ในการใช้ภาษาอังกฤษ การสื่อสารและเผยแพร่ ธรรมะ สามารถให้บริการงานวิชาการแก่สังคม ได้เป็นอย่างดี และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ

2.1 การพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2.2 การประกันคุณภาพการศึกษา ของหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย

2.3 การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย

References

- Aranyapha, P., et al. (2008). Assessment of Nursing Science Program Faculty of Nurse Siam University (Revised 2001). *Journal of Nursing and Education*, 1(3), 15-16.
- Boonyarit, S. (2004). Evaluation of Bachelor of Arts Program in Religion and Philosophy, B.E. 2538. Faculty of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Research Report Buddhist Research Institute*. Ayutthaya : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Buosonte, R. (2013). CIPP and CIPPIEST Evaluation Models : Mistaken and Precise Concepts of Applications. *Silpakorn Educational Research Journal*, 5(2), 7-24.
- Chaiya, S. (2010). Assessment of Graduate Diploma Program in Teacher Profession Rajabhat Rajanagarindra University. *Journal of Science*, 10(110).
- Komkham, N. (2006). The Evaluation of a Bachelor of Education Curriculum Early Childhood Education Curriculum B.E. 2541. *Journal of Curriculum and Instruction*, 1(1), 10-21.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2012). *Curriculum of Master of Arts Program in Educational Administration (Revised Edition B.E. 2555)*. Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ministry of Education. (2015). *Graduate Standard Curriculum B.E. 2558*. The Royal Gazette. Book 132, Special Episode 295D. 13 November 2015.
- _____. (1999). *National Education Act, 1999*. The Royal Gazette. Book 116, Edition 74A. 19 August 1999.
- _____. (2009). *National Framework for Higher Education Qualifications*. B.E. 2552. The Government Gazette. Book 126, Special Edition 125D. 31 August 2009.
- Nualsakul, P. (2007). An Evaluation of the Bachelor Degree Program in Agriculture (revised) B.E. 2535 of Ubonrajathanee University. *Research Report*. Ubonrajathanee : Ubonratchathani University.
- Thanyatanakul, S. and Kaewurai, V. (2005). Evaluation of Graduate Education Program Faculty of Education Naresuan University. *Research Report*. Phitsanulok : Naresuan University.

Tongprasong, P., et al. (2010). Evaluation of the Bachelor of Business Administration Program in Business Computer Faculty of Management Science Suan Dusit Rajabhat University Year 2009. *Research Report*. Bangkok : Suan Dusit Rajabhat University.

